

— Խաչկի կղզու մ հիմնուած յունական աստուածաբանական դպրանոցը Պալսի յունական պատրիարքութեան միակ միջնակարգ դպրանոցն է, որտեղ աւարտածներից կազմուած է ստորին և բարձր հոգևորականութեան դասը: Դպրանոցի տեսուչն է Կիէվի հոգևոր ճեմարանի կանգիտատ մետրոպոլիտ Խրինէյը: Դասուստուներն են նոյնպէս բարձրագոյն կրթութեան տէր անձինք: Անցեալ տարի դպրանոցն ունէր 70 աշակերտ, որոնցից 12 հոգի ընթացաւարտ, որոնց քննութիւններին ներկայ էին Իօակիմ Գ. պատրիարքն ու Սինոդի անդամները: Թէ՛ պատրիարքը և թէ՛ Սինոդի անդամները ամենայն տարի ամբողջ շաբթով դնում են Խաչկի, ուր հէնց դպրանոցի շէնքում նորա շարունակում են նաև իրենց սինոդական պարապմունքները: Հանդէսը բացւում է մաղթանքով, որից յետոյ միտք. Խրինէյը կարդում է դպրանոցի տեղեկագիրն ու ձեռք առնուելիք բարեփոխութիւնների ծրագիրը: Մեծ ցանկութիւն կայ դպրանոցում հիմնել առանձին թերթ, ինչպէս Երուսաղէմի դպրանոցն ունի («Նոր-Սիօն») և որին կարող են աշխատակիցել նաև բարձր դասարանի աշակերտները, քանի որ նորա ունեն պատրաստութիւն այդ մասին: որ երևում է հէնց քննութիւններին նոցա ներկայացրած շարագրութիւններից («Լատինիացի Ապօլէինարիոսն ու իւր վարդապետութիւնը», «Եպիսկոպոսների ընտրութիւնը պատմական և կանոնադրական տեսակէտից», «Կղեմէնտ Աղէքսանդրիացու վարդապետութիւնը հաւատքի և դիտութեան մասին», «Կուսակրօնութեան խնդիրը արևելքում», «Պետրոս առաքեալի և Հռոմի առաջնութեան խնդիրը ըստ սուրբ գրոց և ըստ վարդապետութեանց եկեղեցու սուրբ հայերի մինչև Գ. դարը») և չն:

Քննութիւնները անցնում են շատ յաջող. ապա ի ներկայութեան պատրիարքի, եկեղեցում, ընթացաւարտները հանդիսաւոր երգումն տալով հաւատարմութեամբ ծառայել եկեղեցուն ու ազգին—ստանում են իրենց դիպլոմները: Հանդէսը վերջանում է ընդհանուր ճաշով, որից յետոյ պատրիարքը, միտրոպոլիտներն ու բոլոր պատուաւոր հիւրերը պաշտօնապէս շնորհակտութեամբ են նորաւարտներին, բարեմաղթելով նոր ասպարէզում ոյժ և եռանդ յօգուտ եկեղեցու ու ազգի գործելու:

Պոլսոյ պալատական մատենադարանը: Այս մատենադարանը քիւզանդական կայսրների հաշակաւոր մատենադարանն է, որ անցել էր թուրքերի ձեռքը 1453 թ. Պուլիսը առնելուց յետոյ:

Պորա ձեռագրերի հնութեան ու հարստութեան մասին առասպելներ էին պատմում ու գիտնականները երազում էին մի օր դոցանով լուսաքանել պատմական շատ դէպքեր, քանի որ գեոևս 1615 թուին հռոմայեցի ճանապարհորդ Pietro Della Valle-ն ձեռագրերի թւում տեսել էր նաև Տիտոս Լիվիոսի ընագիրը։ Սահայն ժամանակի ընթացքում, հետզհետէ և մեծ դժուարութեամբ յիշեալ մատենադարանը այցելած գիտնականներ՝ Տիշէնդորֆ, Բլիտոս, Ուսպէնսկիյ և իտալացի Անտոն Munoz միանգամայն հրաժարւում են՝ չգտնելով ձեռագրերի թւում ոչ մի հնութիւն, ինչպէս նաև Տիտոսի ընագիրը։ Վերջին այցելու Munoz-ը տալով մեզ մատենադարանի նկարագիրը, ի միջի այլոց հաղորդում է մատենադարանում մի քանի դիրք ունեցող թուրքերի հետ ունեցած իւր զրուցատրութիւնը։ Նորա ասելով— թուրքերը մեծ համակրութիւն ունեն գէպի իտալացիք, առաւել ևս գէպի գերմանացիք, իսկ գէպի Ռուսաստանը տածում են ծայրայեղ հակակրութիւն։

Աւելի հետաքրքրելի է մի ուրիշ սիւրպրիզ. Munoz-ը անհրաժեշտապէս կամենալով լուսանկարել տալ մատենադարանի մի քանի ձեռագրեր և ստիպուած լինելով այդ մասին Սուլթանից նոր իրագէ խնդրել, նա մի օր հետն առնելով հայ լուսանկարիչներ՝ մտնում է մատենադարան և չափազանց զարմանում, նկատելով այդտեղ զինուորների ստուար թիւ և մի քանի պալատական պաշտօնեաներ։ Հէնց սկսում են գործի կենալ թէ չէ, պաշտօնեաներից մէկը մօտենում է և ամենայն յարգանքով ասում՝ «պարոն, ձեզ հետ եկած լուսանկարիչները հայեր են. Փաշա-էֆէնդին հարցնում է ձեզ՝ ինչո՞ւ էք դուք հայերին ներս բերել Սուլթանի պալատը. դուք պէտք է անմիջապէս արձակէք նոցա։ Կարող էք հրաւիրել ֆրանսիացի, յոյն, հրեայ լուսանկարիչներ, բայց ոչ երբէք հայ»։ Եւ հայ լուսանկարիչները անմիջապէս հեռացում են պալատից։

ԿԱԹՈՒԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ապրիլի 15-ին գաղտնի Կոնստանդնուպոլիսում եօթ հոգի կարգինալական աստիճան են ստացել. Իսպանիայի Բուրգոս քաղաքի արքեպիսկոսը, Բելգիայի նախաթոռ արքեպիսկոպոսը, Մագրիդի նունցիոսը, Վենետիկի պատրիարքը, Պալերմոյի և Պիզայի արքեպիսկոպոսները և Փարիզի նախկին նունցիոսը։ Պապը իւր ճառի մէջ խիստ խօսեց ֆրանսիական կոլտուրկամիի դէմ. նա շատ